

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

Alle enheter i Kraftforsyningens beredskapsorganisasjon (KBO) med nettvirksomhet

Middelthuns gate 29

Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Telefon: 22 95 95 95
Telefaks: 22 95 90 00
E-post: nve@nve.no
Internett: www.nve.no

Vår dato: 6.11.2006

Vår ref.:

Arkiv: 200604624-1

Deres dato:

Deres ref.:

Saksbehandler:

Roar Kristensen

22 95 92 85

Org.nr.:
NO 970 205 039 MVA
Bankkonto:
7694 05 08971

Innhold i planverket for kraftrasjonering – Nytt vedtak

Bakgrunn

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) viser til:

- lov av 29. juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. (energiloven) §§ 6-1 jf. 5A-2 m/energilovforskriften av 7. desember 1990-nr. 959
- forskrift om planlegging og gjennomføring av rekvisisjon av kraft og tvangsmessige leveringsinnskrenkninger ved kraftrasjonering (Rasjoneringsforskriften) – NVE, 17. desember 2001
- forskrift om beredskap i kraftforsyningen” (Beredskapsforskriften) – NVE, 16. desember 2002
- forskrift om økonomisk og teknisk rapportering, inntektsramme for nettvirksomheten og tariffier (Kontrollforskriften) – NVE, 11. mars 1999 -

I tillegg til ovennevnte lovverk utdyper NVE veileder 3/2005 ”Veiledning for rasjonering i kraftsystemet” (Rasjoneringsveilederen) pliktene i lovverket og hvordan disse kan oppfylles. Veilederen gir en anvisning på hvordan aktørene bør opptre i henhold til lovverket.

Av ovennevnte følger at alle enheter i KBO plikter å ha en oppdatert plan for kraftrasjonering. Rasjoneringsplanen skal være utarbeidet i samarbeid med relevante myndigheter og berørte interesser.

For å sikre at rasjoneringsplanene fikk et enhetlig innhold og ble utarbeidet i henhold til NVEs overordnede føringer for gjennomføring av rasjonering, fattet NVE vedtak datert 10.2.2003 om ”KBO-oppdatering av planverk, sentrale føringer og virkemidler for planlegging og en eventuell gjennomføring av rasjonering av elektrisk kraft”. Det vises også til NVEs brev datert 4.11.2005 om ”Revisjon om beredskap og rasjonering – Oppfyllese av krav gitt i eller i medhold av energiloven”

Vedtaket datert 10.2.2003 ble påklaget av Tafjord Kraftnett AS, Istad Nett AS og Nordmøre Energiverk AS.

NVE ser at det kan være behov for å presisere innholdet i det opprinnelige vedtaket. Samtidig knytter det seg noe usikkerhet til status for de momentene som ble påpekt i den skriftlige revisjonen datert 4.11.2005.

På denne bakgrunn har NVE funnet det mest hensiktsmessig å oppheve vedtaket datert 10.2.2003 for samtlige KBO-enheter. Dette blir gjort med hjemmel i forvaltningsloven § 35 første ledd bokstav a.

NVE fatter samtidig nytt vedtak knyttet til innholdet i planverket for kraftrasjonering:

Vedtak

Med hjemmel i forskrift om beredskap i kraftforsyningen § 1-4, jf. forskrift om planlegging og gjennomføring av rekvisisjon av kraft og tvangsmessige leveringsinnskrenkninger ved kraftrasjonering §§ 5 og 13 fatter NVE følgende vedtak:

- I. Rasjoneringsplanen skal inneholde følgende elementer med utgangspunkt i ansvarsområdet for den enkelte KBO-enhet og anlegg omfattet av områdekonsesjonsordningen:
  - a) Plan for organisering av egen beredskap, vaktordninger, koordinerende driftsgruppe ol. ved gjennomføring av rasjonering.
  - b) Plan for informasjonshåndtering knyttet til gjennomføring av kraftrasjonering. Dette skal omfatte både informasjon til egne abonnenter, Fylkesmannen, kommuner, innehavere av liv, helse og samfunnskritiske funksjoner, regional enhet av NHO, media og NVE samt plan for informasjon internt i egen enhet og øvrig allmennhet. Planen må også beskrive hvordan henvendelser fra de samme enhetene skal håndteres.
  - c) Plan for samarbeid med Fylkesmann, kommuner, innehavere av samfunnskritiske funksjoner, herunder politi, helsevesen og teleoperatører, og andre viktige aktører ved forberedelsene til og gjennomføring av rasjonering.
  - d) Plan for utkobling av uprioritert forbruk og forbruk som skal nedprioriteres ved rasjonering.
  - e) Plan for gjennomføring av kvoterasjonering. Denne skal inkludere:
    1. Oversikt over sluttbrukere som ikke skal omfattes av kvoterasjonering,
    2. metode for beregning av ukekvoter for uke 1 tom uke 21 for hver enkelt sluttbruker som ikke er gitt prioritet. Kvotene skal være basert på fjorårets forbruk for tilsvarende periode. Det skal beregnes en minimums-/maksimumskvote til bruk på husholdningssluttbrukere med svært lite/stort forbruk,
    3. opplegg for å gi informasjon til sluttbrukerne om kvotens størrelse,
    4. system for ukentlig avlesning og innrapportering av forbruk,
    5. system for overordnet overvåkning av at målet om fastsatt reduksjon virkelig oppnås,
    6. plan for hvordan nettselskapet skal kunne redusere overføringen til sine sluttbrukere med henholdsvis 30, 50 og 70 % med utgangspunkt i samlet overføring til alle sine sluttbrukere tilsvarende periode året før, og
    7. system for avregning og fakturering av særskilt tariff fastsatt av rasjoneringsmyndigheten for overforbruk i forhold til tildelt kvote.

- f) Plan for gjennomføring av sonevis roterende utkoblinger. Denne skal inkludere:
    - 1. Oversikt over sluttbrukere som ikke skal omfattes av sonevis roterende utkobling,
    - 2. inndeling i soner der det tas hensyn til de ulike sluttbrukergruppers behov ved fastsettelse av utkoblingstidspunkt, varighet, dag/natt etc. Virkningen av sammenlagring og effektsjokk m.m. må tas med i vurderingen, og
    - 3. plan for hvordan nettselskapet skal kunne redusere overføringen til sine sluttbrukere med henholdsvis 30, 50 og 70 % med utgangspunkt i samlet overføring til alle sine sluttbrukere tilsvarende periode året før. Rasjoneringsplanen skal ha ukeoppløsning og omfatte ukene 1 tom 21.
  - g) Oversikt over lokale produksjonsanlegg med tilhørende produksjonsmuligheter. Dette inkluderer produksjonsanlegg i distribusjonsnettet, stasjonær nødstrøm hos prioriterte sluttbrukere og større mobile nødstrømsaggregat i forsyningsområdet.
  - h) Øvrige viktige forhold for å kunne gjennomføre en kraftrasjonering (personsikkerhet, beredskap for feilretting mv.)
  - i) System for vurdering og rapportering av virkningene av gjennomførte tiltak og forslag til nye tiltak.
- II. Ved utarbeidelsen av rasjoneringsplanen skal samarbeidet mellom den enkelte KBO-enhet, kraftforsyningens distriktssjefer KDS og regionsjefer KRS gjennomføres etter følgende prinsipper:
- a) KBO-enheten skal koordinere sin kontakt med fylkesmannen via KDS.
  - b) KBO-enheten skal sende inn sin rasjoneringsplan til KDS.
  - c) KDS skal gi en orientering til fylkesmannen om de rasjoneringsforberedelser som er utarbeidet for de respektive fylker og hvilke konsekvenser som kan oppstå under en kraftrasjonering.
  - d) KDS skal utarbeide en oversikt over den energibesparelse som kan oppnås og hvilke konsekvenser som kan oppstå i nettdriften til KRS, som videreformidler dette til systemansvarlig sentralt.
- III. KBO enhetene skal innen 15.1.2007 bekrefte skriftlig til NVE at rasjoneringsplaner foreligger som vedtatt her. Samtidig skal det gis en kort orientering om hvordan samarbeid med andre myndigheter har vært under planarbeidet.

Dette vedtaket kan påklages til Olje- og energidepartementet innen tre uker fra det tidspunkt underretningen er kommet fram til partene, jf forvaltningslovens kap VI. En eventuell klage skal begrunnes skriftlig, stiles til Olje- og energidepartementet og sendes gjennom NVE.

NVE vil samtidig bemerke at en eventuell klage som hovedregel ikke gir utsatt iverksettelse av vedtaket, jf. forvaltningsloven § 42.

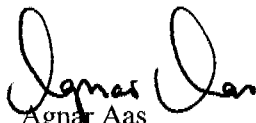
Varsel om tvangsmulkt

Dersom NVE ikke har mottatt skriftlig bekreftelse fra Deres selskap innen tidsfristen 15.1.2007 varsles det samtidig om at NVE vil fatte vedtak om en daglig løpende tvangsmulkt inntil bekreftelse er mottatt, jf. forvaltningsloven § 16 og energiloven § 7-3.

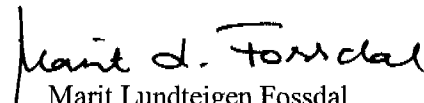
Videre oppfølging

NVE fører tilsyn med at bestemmelser gitt i og i medhold av energiloven, blir overholdt. Rasjonering vil være ett av temaene i de kontrollbesøkene NVE skal gjennomføre i nær fremtid.

Med hilsen

Agnar Aas
vassdrags- og
energidirektør

Marit Lundteigen Fossdal
avdelingsdirektør

Kopi:

- Kraftforsyningens distriktssjefer, KDS
- Kraftforsyningens regionsjefer, KRS
- Statnett SF, Postboks 5192 Majorstuen, 0302 Oslo
- Olje- og energidepartementet, Postboks 8148 Dep, 0033 Oslo
- Justis- og politidepartementet, Postboks 8005 Dep, 0030 Oslo
- Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, Postboks 2014, 3103 Tønsberg
- Fylkesmennene
- Politidirektoratet, Postboks 8051 Dep., 0031 Oslo
- Sosial- og helsedirektoratet, Postboks 7000 St. Olavs plass, 0130 Oslo
- Post- og teletilsynet, Postboks 447 Sentrum, 0104 Oslo
- Helsetilsynet, Postboks 8128 Dep, 0032 Oslo
- NHO, Postboks 5250 Majorstuen, 0303 Oslo
- EBL, Postboks 7184 Majorstua, 0307 Oslo
- Forum for strategisk nettutvikling, Boks 188, 8551 Lødingen
- Norsk Industri, Postboks 7072 Majorstuen, 0306 Oslo
- KS Bedrift, Postboks 1378 Vika, 0114 Oslo
- Kommunenes Sentralforbund, Postboks 1378 Vika, 0114 Oslo
- Forbrukerrådet, Postboks 4594 Nydalen, 0404 Oslo

Vedlegg

—

Veiledning til og utdyping av vedtaket

Kraftrasjonerer som tiltak er utviklet for å håndtere ekstreme situasjoner der alle andre markedsmessige og frivillige ordninger er benyttet, men der disse ikke har hatt tilstrekkelig eller tilsiktet virkning. Rasjonerer innføres for at den gjenværende energien kan utnyttes på en samfunnsmessig rasjonell måte. Kraftrasjonerer vil imidlertid være svært vanskelig å gjennomføre, og vil kunne ha store og til dels usikre samfunnsmessige konsekvenser. Det er derfor viktig å ha etablert gode planer i forkant.

Det finnes ingen fasit fra myndighetenes side vedrørende innholdet i en rasjoneringsplan, og flere løsninger og rasjoneringsopplegg vil kunne bli godtatt av myndighetene i forbindelse med revisjoner av planverket.

1. Forankring og planforutsetninger

I rasjoneringsforskriften heter det i annet ledd i § 5 om planer og prosedyrer for gjennomføring av rasjonerer:

Rasjoneringsmyndigheten skal sørge for at det til enhver tid er utarbeidet nødvendige planer og prosedyrer for sikker og effektiv varsling og rapportering om iverksettelse, gjennomføring og opphør av rasjonerer.

I beredskapsforskriften heter det i § 1-4 om beredskapsplan:

Alle enheter i KBO skal ha en oppdatert og funksjonell beredskapsplan. Beredskapsplanen skal blant annet omfatte forberedelser og tiltak det kan bli nødvendig å iverksette ved ulykker, skader, rasjonerer og andre ekstraordinære situasjoner som kan påvirke kraftforsyningens drift og sikkerhet. Beredskapsplanen skal samordnes med blant annet berørte myndigheter og andre relevante aktører.

Alle enheter i KBO plikter med utgangspunkt i sitt ansvarsområde å ha en oppdatert rasjoneringsplan. Denne skal omfatte en overordnet og gjennomførbar strategi/plan for hvordan en rasjonerer innenfor eget forsyningsområde skal kunne gjennomføres.

Det er OED som på bakgrunn av en anbefaling fra rasjoneringsmyndigheten (NVE), vedtar å innføre og senere å oppheve en kraftrasjonerer etter energilovens § 5A-2.

Dersom kraftrasjonerer er vedtatt innført, er det NVE (som rasjoneringsmyndighet) som fatter rasjoneringsvedtak overfor de enkelte KBO-enhetene. I NVEs rasjoneringsvedtak vil det framkomme:

- En kort bakgrunn/situasjonsbeskrivelse,
- hjemmelsgrunnlaget for å innføre rasjonerer,
- at KBO-enheten delegeres myndighet til å treffe vedtak i forbindelse med gjennomføringen av beskrevne rasjonererstiltak,
- konkret når og hvor det skal rasjonerer,

- totalkvoten som KBO-enheten skal holde seg innenfor (rasjoneringsvolum),
- hvilken måte det innledningsvis skal rasjoneres på (kvote eller sonevis roterende utkobling),
- overordnede føringer for hvordan ulike sluttbrukergrupper/nettnivå skal fordeles (hvilke sluttbrukergrupper som skal rasjoneres, og i hvilket omfang, skal imidlertid fremgå av enhetenes prioriteringslister),
- krav om regelmessige statusrapporteringer oppover i KBO-systemet, og
- at vedtaket ikke kan påklages, jf. energilovens § 5A-2 tredje ledd.

I arbeidet med kraftrasjonering legger NVE til grunn at markedet så langt som mulig skal løse knapphetssituasjonen, og at tiltak som kan medvirke til frivillig sparing er iverksatt.

Alle former for tvangsmessige leveringsinnskrenkninger av forbruk innebærer at kontrakter om kraftleveranser kan oppheves i rasjoneringstiden, unntatt bestemmelser som angår pris med mindre annet vedtas av rasjoneringsmyndigheten.

Vedtak om tvangsmessig innskrenkning av forbruk som ligger direkte tilknyttet regional- og sentralnett foretas av rasjoneringsmyndigheten, og gjennomføres av systemansvarlig (Statnett) og aktuelle regionalnettseiere.

Gjennomføres utkoblinger som følge av vedtak om rasjonering, vil NVE i medhold av § 18-2 i kontrollforskriften kunne dispensere fra KILE ordningen (Kvalitetsjusterte inntektsrammer for ikke levert energi) og rapporteringsplikten ved strømavbrudd.

Overvåking av magasinene og fastsettelse av nødvendig rekvisisjon av energi foretas av rasjoneringsmyndigheten, og gjennomføres overfor produsentene av systemansvarlig (Statnett).

Når det gjelder rekvisisjon av kraft og tvangsmessige leveringsinnskrenkninger, vil de alminnelige ekspropriasjons- og erstatningsrettslige reglene normalt komme til anvendelse.

I energiloven § 5A-2 tredje ledd fremkommer det at rasjoneringsmyndigheten kan delegere myndighet til å treffe vedtak i forbindelse med gjennomføring av kraftrasjonering til KBO. Ved utarbeidelsen av denne bestemmelsen presiserte departementet at meningen primært var å innføre en hjemmel for å delegere myndighet til ledelsesleddene i KBO, og ikke til de enkelte underliggende enhetene i KBO, som for eksempel et nettselskap innenfor et distrikt. Samtlige nettselskaper i KBO har eget planansvar, men er underlagt ledelsesleddene på distriktsnivå, regionnivå og sentralt nivå.

2. Utfyllende merknader til selve vedtaket

Nedenfor gis det utfyllende merknader til vedtaket om innhold i planverket for kraftrasjonering. Det forsettes at ovenfor nevnte lovverk og veileder legges til grunn for utarbeidelsen av rasjoneringsplanene.

- I. Rasjoneringsplanen skal inneholde følgende elementer med utgangspunkt i ansvarsområdet for den enkelte KBO-enhet og anlegg omfattet av områdekonsesjonsordningen:

a) Plan for organisering av egen beredskap, vaktordninger, koordinerende driftsgruppe ol.

Den enkelte enhet i KBO må planlegge og organisere sin beredskap og vaktordninger på en slik måte at de håndterer gjennomføring av rasjonering etter myndighetenes rasjoneringsvedtak.

Tidligere erfaringer har vist at det kan være gunstig å opprette en koordinerende driftsgruppe bestående av representanter for KDS, områdets omsetnings- og produksjonsselskaper og berørte lokale myndigheter.

Koordinerende driftsgruppe kan opprettes for å vurdere den ekstraordinære situasjonen som kraftrasjonering er, og planlegge tiltak vedrørende driftsstrategi/-beredskap, rasjonering/prioritering, reparasjonsberedskap, informasjonsberedskap etc. Ved innføring av rasjonering kan gruppen utgjøre et operativt element som trer sammen etter behov og forestår eller bistår KBO-enheten.

b) Plan for informasjonshåndtering knyttet til gjennomføring av kraftrasjonering

Nasjonale informasjons- og sparekampanjer og formidling av viktige prinsipper og budskap knyttet til en kraftrasjonering vil komme fra eller være koordinert av rasjoneringsmyndigheten sentralt. Det vil imidlertid være forhold under en rasjonering der rasjoneringsmyndigheten er avhengig av at KBO-enhetene informerer om lokale forhold.

Det er derfor viktig at den enkelte KBO-enhet i samarbeid med lokale myndigheter er forberedt på å følge opp informasjon gitt fra sentrale myndigheter. KBO-enheten må ha en plan for å kunne håndtere lokal informasjon tilpasset situasjonen, og sørge for god koordinering og samordning med lokale myndigheter, jf. rasjoneringsveilederens kap. 4.1.3.

Det planlagte informasjonsarbeidet bør være delt inn i informasjon som går eksternt og informasjon rettet internt i KBO-enheten. Det bør være planer for informasjon før, under og etter gjennomføring av rasjonering. Overordnede kommunikasjonsrutiner mot aktuelle media bør være etablert. Brevmalers for informasjon bør være utarbeidet.

Informasjonsplanene må også være utformet med tanke på de deler av befolkningen som ikke behersker norsk.

c) Samarbeid med fylkesmannen, kommuner, innehavere av samfunnskritiske funksjoner og andre viktige aktører.

I vedtaket heter det at rasjoneringsplanen skal være utarbeidet i samarbeid med relevante myndigheter og berørte interesser. Den enkelte KBO-enhet skal sikre at lokal kommune, politikammer eller lensmannskontor, sykehus og helseinstitusjoner, samt eiere av viktige telekommunikasjonsanlegg (Telenor) blir kontaktet. Det vises til rasjoneringsveilederens kap. 3.1 om Hovedansvar og oppgaver.

d) Plan for utkobling av uprioritert forbruk og forbruk som skal nedprioriteres ved rasjonering

Det vises til rasjoneringsveilederens kap. 6.1. om utkobling av uprioritert forbruk.

e) Plan for gjennomføring av kvoterasjonering

Det vises generelt til rasjoneringsveilederen kap. 4.2 og 6.2.

Utgangspunktet ved rasjonering er at byrdene skal fordeles så rasjonelt som mulig. Det må derfor gjennomføres kraftrasjonering innenfor alle sluttbrukergrupper som ikke er gitt prioritet.

Ut fra en totalvurdering av de samfunnsmessige konsekvenser vil trolig rasjoneringsmyndigheten i første omgang foretrekke kvoterasjonering fremfor sonevis roterende utkobling.

NVE ser det kan være særskilte problemer knyttet til kvoterasjonering i enkelte deler av forsyningsområdet, for eksempel i store hytteområder. Slike særskilte områder kan, som et unntak, håndteres ved hjelp av sonevis roterende utkobling også under en kvoterasjonering. Alle slike unntak skal fremkomme av rasjoneringsplanene.

Oversikt over sluttbrukere som ikke skal omfattes av kvoterasjonering

Den overordnede prioriteringen er gitt av rasjoneringsforskriftens § 9. Prioriteringen av de ulike sluttbrukerne i rasjoneringsplanene må være koordinert med KDS, Fylkesmannen, kommunene, innehavere av samfunnskritiske funksjoner og berørte interesser.

Metode for beregning av ukekvoter

Flere kundeinformasjonssystemer håndterer i dag både angivelse av sluttbrukernes prioritet, og beregning av ukekvoter til sluttbrukerne ut fra de føringer som vedtaket om kvoterasjonering gir. Dersom kvotene kan beregnes automatisk må planen klargjøre hvem som kan operere og drifte dette systemet.

Dersom kundeinformasjonssystemet ikke kan beregne ukekvoter kan eventuelt sluttbrukerdata overføres til en ekstern database for beregning av ukekvoter, samt for produksjon av brev til sluttbrukerne om deres tildelte kvote, jf. beskrivelse i kapittel 3. Prosedyrene for hvordan en slik ”manuell” beregning av kvoter skal gjøres i praksis må beskrives i rasjoneringsplanen.

Den individuelle ukekvoten skal kunne beregnes for uke 1 tom. uke 21, og med utgangspunkt i sluttbrukernes avregning fra tilsvarende uke forrige år.

I metoden for beregning av ukekvoter må det være definert et system for å håndtere en grenseverdi for minimumskvote og en maksimumskvote for sluttbrukere innenfor husholdningsgruppen. De som ved beregning av kvoter kommer under/over minimums-/maksimumskvoten flyttes opp/ned til grenseverdien. Husholdningssluttbrukernes grenseverdier for kvotetildeling må hensynta klimatiske forhold.

Opplegg for å gi informasjon til sluttbrukerne

Informasjonen til sluttbrukerne er en svært viktig del av kvoterasjoneringen. Planen må derfor inneholde et system for hvordan selskapet skal nå ut med informasjon til sluttbrukerne om forhold knyttet til kvoterasjonering. Det må i tillegg informeres om at alternativet til kvoterasjonering er sonevis roterende utkobling eller total utkobling.

Det vil under en eventuell rasjonering pågå massive informasjons- og sparekampanjer som ledes eller koordineres fra sentrale myndigheter. I tillegg må selskapene ha egne planer for rask og effektiv utsendelse av sluttbrukerspesifikk informasjon. Innholdet i slik sluttbrukerspesifikk informasjon er gitt av rasjoneringsveilederens kap. 6.2, og må minst inneholde begrunnelse for hvorfor rasjonering er nødvendig, påregnelige konsekvenser av en rasjonering og hva den enkelte kan gjøre før og under en rasjonering for å minske skadevirkningene. Selskapet må ha kartlagt på hvilken form de raskest og mest hensiktsmessig kan nå sine sluttbrukere.

Utsendelse av generell informasjon til sluttbrukerne, avlesningskort eller melding om avlesning bør normalt kunne følge enhetens standard rutine. Eventuelle avvik fra dette må beskrives i rasjoneringsplanen. Det bør samtidig sendes ut skjema til sluttbrukerne med en beskrivelse av hvordan de kan følge opp sin tildelte kvote fra dag til dag.

System for ukentlig avlesning og innrapportering av forbruk

Retur av ukentlige måleverdier bør normalt kunne følge enhetens standard rutine. Eventuelle avvik fra dette må beskrives i rasjoneringsplanen.

System for overordnet overvåking

Rasjoneringsplanen må beskrive hvordan overvåking av fastsatt reduksjonsmål skal gjennomføres i forsyningsområdet. Overvåkingen kan gjøres ved innhenting av måledata fra innmatingspunktene fra overliggende nett justert for lokal produksjon. Oversikt over døgninnmating pr. transformatorstasjon kan også benyttes.

Rasjoneringsplanen bør beskrive hvordan enheten på en hensiktsmessig måte kan kontrollere og informere om aggregert måloppnåelse/besparelse innenfor forsyningsrådets ulike delområder. Det kan være aktuelt å bruke publiseringsverktøy for Internett, aviser, lokal-TV el.

Dersom delområder ikke oppnår fastsatt forbruksreduksjon, kan KBO-enheten eventuelt innføre sonevis roterende utkobling av de berørte områdene inntil aktuell besparelse er oppnådd.

NVE erkjenner at med dagens installerte måler teknologi kan det bli en umulig oppgave å kontrollere alle de innsendte selvavleste måleverdiene. Rasjoneringsplanene må likevel beskrive hvordan enheten kan kontrollavlese en viss andel av anleggene. Ved å la kvotene tildeles på en slik måte at perioden rulleres over noen dager (slik at ikke alle har samme dag for avregning av kvoter), kan andelen som kan kontrollavleses økes.

Nettselskapene eier måleutstyret og har rett til adgang for å kontrollere og avlese måleren, noe som utledes av standard nettleieavtale § 5-1 flg. Dersom det oppdages feilavlesning kan det ilegges et overtredelsesgebyr, jf. rasjoneringsforskriften § 13a.

Opptrappingsplan

Det må foreligge en opptrappingsplan for hvordan nettselskapet skal kunne redusere overføringen til sine sluttbrukere med henholdsvis 30, 50 og 70 % med utgangspunkt i samlet overføring til alle sine sluttbrukere tilsvarende periode året før. Her må noen sluttbrukergrupper ta en større andel enn andre.

System for avregning og fakturering av særskilt tariff fastsatt av rasjoneringsmyndigheten for overforbruk i forhold til tildelt kvote

Rasjoneringsmyndigheten kan fastsette en særskilt tariff, en rasjeringstariff, for overforbruk i forhold til tildelt kvote. Planen for kvoterasjonering må inneholde et system for avregning og fakturering av overforbruk i forhold til kvote, jf. rasjoneringsveilederen kap. 6.2.

f) Plan for gjennomføring av sonevis roterende utkoblinger

Nettselskapene skal planlegge for å håndtere en sonevis roterende utkobling for ulike rasjoneringsmengder.

Oversikt over sluttbrukere som ikke skal omfattes av sonevis roterende utkobling

Den overordnede prioriteringen er gitt av rasjoneringsforskriftens § 9. Prioriteringen av de ulike sluttbrukerne i rasjoneringsplanene må være koordinert med KDS, Fylkesmannen, kommunene, innehavere av samfunnskritiske funksjoner og berørte interesser.

Prioriterte brukere må være tydelig identifisert i enlinjeskjema. En adresseliste over prioriterte brukere er ikke nok for effektiv skjerming ved roterende utkobling.

Prioriteringslisten må være sortert etter prioritet – hvor kun én har førsteprioritet, kun én har andreprioritet, kun én har tredjeprioritet osv... Denne lista må utarbeides sammen med fylkesmannsembetet. Avhengig av knapphetssituasjonen og behovet for utkobling kan det bli nødvendig å koble ut forbruk selv fra den prioriterte listen, og objekter med den til enhver tid lavest prioritet på listen kan da kobles ut.

Inndeling i utkoblingssoner

Rasjoneringsopplegget må settes opp på en slik måte at de sluttbrukerne som ikke skal omfattes av sonevis roterende utkobling får stabil og sikker forsyning. Videre må planen ha et system og et opplegg for sonevis roterende utkobling med en inndeling i soner der det tas hensyn til de ulike sluttbrukergruppers behov ved fastsettelse av utkoblingstidspunkt, varighet, dag/natt etc. Virkningen av sammenlagring og effektsjokk med mer må tas med i vurderingen ved oppsett av utkoblingsyklus.

Forøvrig bør sluttbrukere innenfor samme sluttbrukerkategori rammes så likt som mulig og områder med overvekt av næringsliv bør så langt mulig skjermes i normal arbeidstid.

Opptrappingsplan

Det må foreligge en opptrappingsplan for hvordan nettselskapet skal kunne redusere overføringen til sine sluttbrukere med henholdsvis 30, 50 og 70 % med utgangspunkt i samlet overføring til alle sine sluttbrukere tilsvarende periode året før. Rasjoneringsplanen skal ha ukeoppløsning og omfatte ukene 1 tom 21.

g) Oversikt over lokale produksjonsanlegg med tilhørende produksjonsmuligheter

I rasjoneringsplanene må mulighetene på tilgangssiden være kartlagt. Dette innebærer bl.a. oversikt over lokale produksjonsanlegg, stasjonær nødstrøm hos prioriterte sluttbrukere og større mobile nødstrømsaggregat i forsyningsområdet, jf. rasjoneringsveilederen kap. 4.1.2.

h) Øvrige viktige forhold for å kunne gjennomføre en kraftrasjonering

Rasjoneringsplanen må også ta høyde for feilretting mv. og opprettholdelse av fullverdig sikkerhet for egne ansatte under perioder med roterende sonevis utkobling.

Planen må ta hensyn til at mobiltelefoni, bredbånd og ISDN- og IP-telefoner ikke virker ved strømbrydd grunnet sonevis roterende rasjonering, og at analog fasttelefon også kan svikte etter noe tid.

i) Vurdering og rapportering av virkningene av gjennomførte tiltak og forslag til nye tiltak

Rasjoneringsplanen må beskrive mulige konsekvenser av en rasjoneringsplan i et samarbeid med KDS, Fylkesmannen, kommuner og berørte interesser slik at de samfunnsmessige skadevirkninger blir minst mulig.

Det skal rapporteres regelmessig om status, avvik og forslag til justerte tiltak via KDS, KRS og systemansvarlig til NVE.

II. Ved utarbeidelsen av rasjoneringsplanen skal samarbeidet mellom den enkelte KBO-enhet, kraftforsynings distriktssjefer KDS og regionsjefer KRS gjennomføres etter følgende prinsipper:

a) KBO-enheten skal koordinere sin kontakt med fylkesmannen via KDS

KBO-enhetene skal koordinere samspillet mellom aktørene i forsyningsområdet, og innhente nødvendig informasjon til prioriteringsarbeidet fra kommuner og øvrige berørte interesser.

KBO-enheten skal informere KDS og samordne sine prioriteringskriterier med KDS.

KDS skal ha løpende kontakt med fylkesmannen for å oppnå hensiktsmessige rasjoneringskriterier, og få informasjon om spesielt samfunnsviktige funksjoner i fylket.

KDS er KBO-enhetenes kontaktpunkt mot fylkesmannen, og formidler kriterier herfra til den enkelte KBO-enhet.

KDS skal samordne overordnede rasjoneringskriterier med KRS.

b) KBO-enheten skal sende inn sitt rasjoneringsplanverk til KDS.

KDS får rasjoneringsplanverket til informasjon, men skal ikke godkjenne de enkelte planene. KDS benytter de innsendte planene til å kunne utføre vedtakspunktene II c) og II d).

c) KDS skal gi en orientering til fylkesmannen om de rasjoneringsforberedelser som er utarbeidet for de respektive fylker og hvilke konsekvenser som kan oppstå.

KDS gir en orientering til fylkesmannen om de innsendte rasjoneringsplanene.

3. En mulig metode for å få kundesystemet til å håndtere kvoter

Her skisseres en metode for å håndtere beregning av kvoter dersom kundeinformasjonssystemet (KIS) ikke har denne funksjonen. Det baseres på en tilleggsdatabase til det ordinære KIS.

Det ordinære KIS håndterer all oppfølging av målerstand, estimeringer, oppfølging av sluttbrukere, betalinger og fordringer etc. Tilleggsdatabase benyttes til å beregne individuell kvote, lage underlag for brev til sluttbrukerne med informasjon om kvoten, beregne sluttbrukernes eventuelle overforbruk og rasjoneringsstariff med mer.

En tilleggsdatabase håndterer unntakene. Når unntakene er ferdig behandlet, sendes dataene til KIS for standardisert videre behandling der.

Beskrivelse

Trinn 1: Oppstart

Sluttbrukerdata (identitet, forbruk forrige år, navn, adresse) eksporteres fra KIS til tilleggsdatabasen. Her tildeles hver sluttbruker en kvote basert på bestemte regler. Dette danner grunnlag for brev med vedlagte avlesningskort til hver sluttbruker som informeres om kvoten.

For de som får medhold i klage på kvoten, blir kvoten endret i tilleggsdatabasen direkte.

Trinn 2: Avlesning

Avlesninger via avlesningskort/web/Internett/kontofon mottas og legges inn i KIS på vanlig måte.

Trinn 3: Beregne overforbruk og rasjoneringstariiff

Før regninger utarbeides overføres sluttbrukeridentitet og forbruksverdier fra KIS til tilleggsdatabasen. Der beregnes overforbruk og rasjoneringstariiff. Det beløpet som den enkelte skal betale i rasjoneringstariiff overføres til KIS. Denne rutinen må være klar ved rasjoneringsstart.

Trinn 4: Avregning

På forhånd må det i KIS være lagt til rette for at det på fakturaen kan tas inn en ekstra beløpslinje (for rasjoneringstariiff) som skal summeres sammen med resten.

For de sluttbrukere som har fått rasjoneringstariiff kommer dette med på den ordinære strømregningen som en ordinær fakturalinje.

For systemer som ikke håndterer fakturatall fra ekstern kilde, må tilleggsfakturering av rasjoneringstariiff håndteres på annen måte.

Trinn 5

Standard regningsutsendelse, oppfølging og klagebehandling gjøres på vanlig måte.